IMPLEMENTAREA MODELULUI CONSTRUCTIVIST ÎN ȘCOALA GENERALĂ: DE LA FORMAREA PROFESORULUI LA SUCCESUL ELEVULUI

IMPLEMENTATION OF THE CONSTRUCTIVIST MODEL IN GENERAL SCHOOL: FROM TEACHER TRAINING TO STUDENT SUCCESS

Ala BEȘLIU,
Programul de master Pedagogie și tehnologii educaționale interactive, gr. MPTEI 2501,
Coordonator științific: **Ioana AXENTII**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar ,,Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Conținutul acestui studiu prezintă importanța implementării modelului constructivist în școala generală evidențiind legătura dintre importanța formării inițiale și continue a cadrului didactic, precum și capacitatea acestora de a crea medii de învățare centrate pe elev. Se remarcă faptul că educația trebuie să valorifice resursele existente pentru a crea contexte de învățare activă, în care elevii își construiesc cunoașterea prin explorare, reflecție și experiența anterioară. Sunt remarcate competențele necesare profesorului modern, precum și impactul strategiilor didactice asupra succesului elevilor. Abordarea constructivistă contribuie nu doar la îmbunătățirea performanțelor școlare, ci și la dezvoltarea competențelor esențiale, precum gândirea critică, autonomia, capacitatea de transfer a cunoștințelor și necesitatea formării unor cetățeni activi ai societății.*

Cuvinte-cheie: *model constructivist, proces educațional, profesor constructivist, competențe, strategii educaționale*

Abstract: *The content of this study presents the importance of implementing the constructivist model in general school, highlighting the connection between the importance of initial and continuous training of teachers, as well as their ability to create student-centered learning environments. It stands out that education must capitalize on existing resources to create an active learning context, in which students construct knowledge through exploration, reflection and previous experience. The skills necessary for the modern teacher are noted, as well as the impact of teaching strategies on student success. The approach contributes not only to building school performance, but also to the development of essential skills, such as critical thinking, autonomy, the ability to transfer knowledge and the need to train active citizens of societies.*

Keywords: *constructivist model, educational process, constructivist teacher, competences, educational strategies*

Constructivismul, ca paradigmă a învățării, chiar dacă își are origini încă din secolul XX-lea de la cunoscuții teoreticieni J.Piaget și L.Vygotsky, continuă să fie de o actualitate remarcabilă în contextul educațional contemporan. Într-o lume caracterizată prin dinamism, diversitate informațională și dezvoltare tehnologică accelerată, această abordare se consolidează ca un reper esențial în procesul educațional contemporan. Astfel, în condițiile cerințelor societății actuale bazate pe cunoaștere, gândire critică și învățare pe tot parcursul vieții, implementarea acestui model constructivist în școala generală reprezintă o direcție esențială în modernizarea procesului educațional nu ca un moft și nici ca o opțiune teoretică, ci devine baza reformelor în sistemul educațional modern cu scopul de a forma oameni care gândesc critic, care știu să colaboreze şi să coopereze pentru a găsi soluții în rezolvarea problemelor cu care se confruntă omenirea.

Educația, dintotdeauna, a constituit o preocupare a societății fiind concepută ca o investiție în viitorul acesteia, iar prin valorificarea optimă a tuturor resurselor, umane și materiale, oferă elevilor oportunitatea de a se implica direct în procesul de formare și dezvoltare continuă prin mecanismul de interiorizare a cunoașterii, bazat pe flexibilitatea gândirii și explorării, ceea ce reprezintă, de fapt, învățarea constructivistă [4, p. 70].

În această direcție, consider că implementarea modelul constructivist are un impact multidimensional asupra sistemului educațional și al rezultatelor școlare, nu doar prin îmbunătățirea performanțelor, ci prin dezvoltarea unor competențe esențiale și anume învățarea pe termen lung, accentul trece de la ,,a învăța să știi” la ,,a învăța să fii”, adică la formarea unei personalități autonome, capabilă să gândească, să ia decizii și să se adapteze la diverse situații.

Accentuând importanța rolului profesorului modern în implementarea modelului constructivist la clasă, E. Joița afirmă că profilul acestuia se bazează pe o profesionalizare complexă ce presupune nu doar o dezvoltare a personalității, dar și a competențelor care să asigure calitate și eficiență în activitățile didactice. Profesorul modern trebuie să îmbine armonios trăsăturile personale cu cele profesionale și să contribuie la formarea activă în procesul de predare-învățare.

Astfel propune un profil dezirabil de competențe și roluri ale unui profesor constructivist:

- competențe generale și constructiviste ce includ competența științifică generală și pedagogică; de înțelegere a rolului constructivismului în didactică; de cultură generală; capacități cognitive formate constructivist ce presupun capacitatea de cunoaștere din punct de vedere științific a ceea ce prevede constructivismul în educație, iar în procesul de instruire să se valorifice diferitele resurse implicate în explorarea și construirea cunoașterii;
- competențe în managementul instruirii în clasă: de a prevedea contextul adecvat, analiza și utiliza; de a respecta principiile constructiviste în proiectare; de a prevedea variante metodologice de realizare a instruirii constructiviste; de a prevedea și rezolva impedimentele și dificultățile; de a facilita resurse pentru demersul de la clasă; de a grupa logic situațiile constructiviste în activitate: de a lua decizii în procesul de organizare a învățării; de a antrena elevii în procesul învățării și de a ghida diferențiat eforturile educaților; de a respecta cerințele evaluării constructiviste și a varia metodologia evaluării;
- competențe de relaționare, antrenare în soluționarea impedimentelor la clasa constructivistă: a comunica și conlucra cu educații la clasă; a respecta aspectele etice și deontologice; a genera și a menține o comunicare variată cu și între elevi,

demonstrând cunoașterea rolului motivației în instruire și capacitatea de a sprijini într-o manieră constructivistă în cazul unor dificultăți;

- roluri și competențe antrenate în activitatea de reflecție în cercetarea didactică ce prevede îmbunătățirea continuă a demersului didactic constructivist prin implicare în cercetare pedagogică ca progres calitativ al profesionalizării [3, p. 70-85].

Tot în această direcție, în condițiile schimbărilor care au loc, E. Joița mai menționează că este necesară o nouă viziune asupra educației, și implementarea modelului constructivist este o necesitatea absolută care contribuie la reconceperea educației, iar viitorii profesori trebuie formați ca să predea în spiritul valorilor fundamentale europene și în acord cu aceste valori care promovează diversitatea, flexibilitatea în educație, prin acceptarea unor alternative de predare-învățare, depășirea granițelor dintre științe și valorizarea unor concepte precum interculturalitatea, individualismul, în vederea deschiderii școlii către realitățile lumii contemporane, aceasta fiind și o soluție pentru integrarea europeană [ibidem, 294-301]. În această direcție putem afirma că Ministerul Educației și Cercetării oferă această oportunitate de formare continuă prin programele naționale ce vizează modernizarea procesului educațional, bazându-se pe standardele europene, ca profesorul modern să fie pregătit să aducă constructivismul la clasă la toate nivelurile.

Dacă acceptăm că modelul constructivist este cel mai bun pentru a defini învățarea, atunci și rolul profesorului se redefinește, acesta, prin acțiunile sale, schimbă concepția educatului și îl orientează spre o învățare activă și eficientă într-un mediu activ, iar acest mediu al învățării constructiviste presupune că cel ce învață, pentru a înțelege ceea ce învață, trebuie să contacteze direct cu lumea. Astfel putem observa anumite beneficii, unele din ele ar fi: învățarea se întemeiază pe procesul de gândire și înțelegere profundă, nu memorare; cunoștințele sunt transferabile și se construiesc prin explorare, investigare; dezvoltă capacitățile de comunicare și colaborare prin schimbul de idei; stimulează implicarea elevilor, deoarece învățarea are loc în situații reale și relevante; îmbinarea rațiunii cu dimensiunea emoțională în procesul de cunoaștere și de construire a cunoștințelor [2, p. 36-37], deci acest model al profesorului constructivist și al învățării constructiviste, presupune ca elevii să-și construiască înțelegerea și cunoașterea în baza necesităților, a experienței și a reflecțiilor asupra acestei experiențe. Astfel profesorul capătă statut de facilitator al învățării, ghid și partener educațional ce creează un climat de siguranță psihologică necesar explorării. El nu oferă răspunsuri gata formulate, nici nu critică eroarea, ci gestionează resursele și timpul astfel încât elevul să descopere singur soluțiile, iar formarea inițială și continuă a acestuia devin un element-cheie, întrucât succesul implementării modelului constructivist și impactul pozitiv depind de pregătirea cadrului didactic, de competențele pedagogice, metodologice și reflexive ale acestuia, modul în care acesta identifică cunoștințele anterioare, proiectează și adaptează activitățile didactice cu sarcini autentice, precum și capacitatea de a gestiona situațiile de învățare, alegerea, îmbinarea și adaptarea metodelor la context, la stilul de învățare al fiecărui elev, valorificând experiențele anterioare ale acestora, precum și capacitatea de a reflecta asupra activității sale.

În cadrul implementării modelului constructivist în școala generală, strategiile didactice joacă un rol considerabil, iar profesorul modern, în calitate de facilitator, creează contextele educaționale stimulative, adaptează demersul didactic prin aplicarea strategiilor constructiviste care îmbină diverse forme de organizare și metode didactice precum învățarea prin descoperire, instruirea programată, această tehnică de învățare individualizată prevede ca conținuturile să fie împărțite în unități mici, atent programate ce permite oferirea de feedback imediat, urmărindu-se progresul individual al educatului, sau învățarea bazată pe experiment, ce presupune explorarea realității, învățarea bazată pe joc, GBL (Game-Based Learning- strategie educațională digitală care utilizează jocul și sprijină învățarea

activă și motivarea elevilor) sau învățarea bazată pe proiect PBL (Project- Based Learning-metodă de predare activă, unde elevii capătă cunoștințe și competențe prin explorarea aprofundată și pe un termen mai îndelungat a unei probleme complexe din lumea reală), toate acestea stimulează creșterea motivației intrinseci a elevilor și determină implicarea lor activă în sarcinile de învățare, având un impact pozitiv asupra rezultatelor școlare, nu doar în termeni de note, ci și în ceea ce privește capacitatea de transfer a cunoștințelor în context noi. În plus, elevii formați în spirit constructivist, dezvoltă abilități de gândire critică, autonomie și responsabilitate pentru propria învățare.

Reieșind din aceste constatări, putem reitera că scopul de bază al modelului constructivist constă în pregătirea elevului pentru viața socială, iar școala trebuie să răspundă prompt și eficient nevoilor acestuia, prin intermediul profesorului care trebuie să utilizeze metodele constructiviste care să pună accentul pe latura formativă a învățării pentru a-i antrena în învățarea activă și a forma competențe necesare vieții cotidiene [1, p. 15].

În concluzie, putem afirma că abordarea constructivistă în școala general reprezintă o direcție viabilă de modernizare a procesului educațional, orientată spre formarea elevului ca participant activ la propria învățare, iar implementarea acestui model în învățământul general depinde în mod direct de nivelul de pregătire profesională a cadrului didactic, de competențele sale metodologice, reflexive, de capacitatea de a crea un mediu educațional stimulativ și flexibil, de proiectarea și facilitarea unor contexte de învățare centrate pe elev, care valorifică experiențele anterioare și stimulează construirea activă a cunoștințelor. Implementarea corectă este determinată și de integrarea și utilizarea consecventă a strategiilor constructiviste, ce contribuie semnificativ la creșterea calității educației prin creșterea motivației, a implicării active a elevilor, favorizând dezvoltarea competențelor transversale, precum gândirea critică, autonomia în învățare și capacitatea de transfer a cunoștințelor în contexte noi, aspecte esențiale pentru integrarea socială și adaptarea la cerințele societății contemporane.

Bibliografie:

1. AXENTII, I. *Învățarea constructivistă în contextual integrării noilor tehnologii*. În: Conferința științifico-practică internațională „Știință, educație, cultură”, Vol. II. Comrat: КГУ, 2022. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-13-17.pdf.
2. CĂLESCU, VASILICA-CRISTINA. *Construcția partajată a cunoașterii elevilor în „șantierul” constructivismului pedagogic.* În: Didactica Pro. Revistă de teorie și practică educațională, nr. 3-4 (151-152) august 2025. Chișinău, Casa editorial-poligrafică “Bons Offices” S.R.L. pp.34-39.
3. JOIŢA, E. (coordonator). *A deveni profesor constructivist*. București: E D P, 2008, pp.70-85, 294-301
4. VINNICENCO, E *Abordarea constructivistă a învățării bazate pe strategiile de dezvoltare a gândirii critice.* În Conferința „Știință și educație: noi abordări și perspective”. Volumul 2, Chișinău 2023, [citat 04.04.2026]. Disponibil: Vol 2 Conf 24-25 mar 2023 UPSC.pdf.